

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

I kwartał 2016

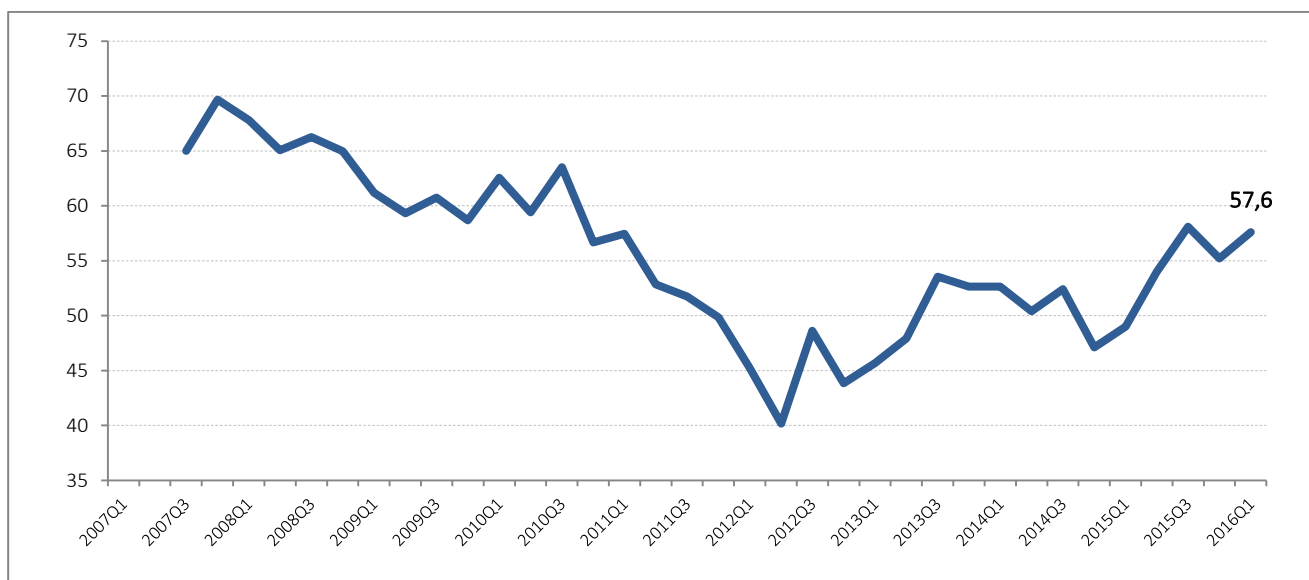
INFORMACJA SYGNALNA

SYTUACJA NA RYNKU CONSUMER FINANCE

I kwartał 2016 roku

OPRACOWANIE: DR PIOTR BIAŁOWOLSKI, DR SŁAWOMIR DUDEK

NOWY BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE WYNIÓSŁ 57,6 PKT (WZROST Z 55,2 PKT)

W I kwartale 2016 r. wartość Nowego Barometru Rynku Consumer Finance wzrosła z 55,2 do 57,6 punktu. Jest to czwarty kwartał z rzędu, w którym wartość barometru przekracza poziom 50 punktów. Oznacza to, że w perspektywie najbliższych 12 miesięcy spodziewany jest wzrost rynku. Wzrost zadłużenia konsumpcyjnego, wynikający z wartości Barometru, jest prognozowany na poziomie prawie 8%. Względem obecnie obserwowanej dynamiki zadłużenia na cele konsumpcyjne (ok. 6% w ujęciu rocznym), oznacza to dodatkowe nieznaczne przyspieszenie. Dynamika na wyższym poziomie może się utrzymywać na skutek zdecydowanej poprawy nastrojów konsumenckich, wynikającej również z wyższego tempa wzrostu gospodarczego i lepszej sytuacji na rynku pracy.

Podstawą konstrukcji Nowego Barometru Rynku Consumer Finance jest sytuacja w czterech obszarach oddziałujących na rynek kredytów i pożyczek konsumenckich. Obszary te uwzględniają wpływ czynników demograficznych na rynek, popyt na zakupy dóbr trwałych i skłonność do ich finansowania z kredytu, niepewność związaną z sytuacją finansową oraz wykluczenie z rynku kredytowego.

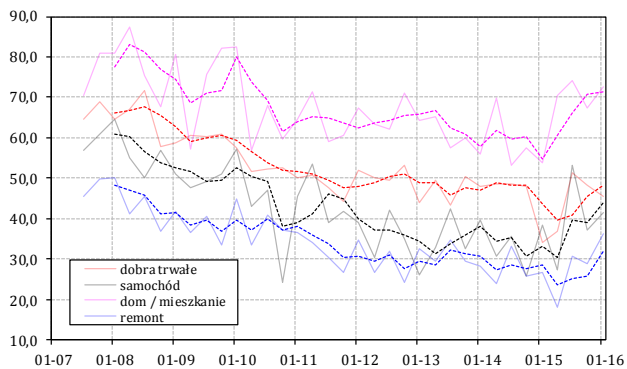
Oddziaływanie czynników demograficznych od 2007 roku systematycznie przekłada się na pogorszenie wskazań barometru. Od tego momentu coraz większy odsetek gospodarstw domowych na rynku stanowią gospodarstwa domowe osób starszych, zaś udział grup konsumentów najbardziej aktywnych w obszarze zaciągania kredytu konsumenckiego (gospodarstwa domowe z głową w wieku do 44 lat) zaczął się zmniejszać. Dodatkowo, w ostatnim okresie negatywne tendencje w tych obszarach zaczynają przyspieszać.

W bieżącym kwartale nie analizowano zmian w poziomie wykluczenia gospodarstw domowych z rynku. Na podstawie wyników z poprzedniego kwartału wnioskujemy, że problemem wykluczenia objętych jest poniżej 20% gospodarstw domowych. W obszarze popytu na dobra trwałe i ich finansowania obserwuje się poprawę, a obecna koniunktura jest na najwyższym poziomie od 2011 roku. Pomimo, że skłonność do finansowania większych wydatków za pomocą kredytu wciąż jest na stosunkowo niskim poziomie, to rośnie skłonność do samych zakupów, co powinno sprzyjać wzrostom w obszarze popytu na kredyt konsumencki na skutek większej bazy.

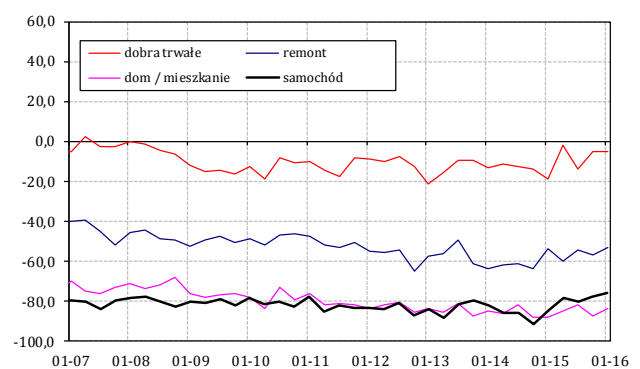
Kolejnej poprawie uległa też ogólna sytuacja w obszarze finansów gospodarstwa domowego i całej gospodarki, co powinno sprzyjać ograniczeniu niepewności przy sięganiu po kredyt. Pozytywne tendencje w tym obszarze trwają od 2012 r., a obecny poziom zaufania jest najwyższy od momentu rozpoczęcia kryzysu w 2008 roku.

Uwzględniając wskazania Barometru i konfrontując je z sytuacją na rynku kredytów, prognozujemy, że w kolejnych miesiącach rynek kredytu konsumenckiego będzie rósł, zaś tempo wzrostu powinno przyspieszyć. Na taki rozwój sytuacji w głównej mierze powinno wpływać zwiększenie zaufania do gospodarki, co powinno przełożyć się na większą swobodę w sięganiu po kredyt. Po kilku latach kryzysowych odwracają się również tendencje w obszarze zakupów dóbr trwałych.

Łączny odsetek respondentów finansujących wydatki w całości lub w części z kredytu (1Q 2016)

Wskaźnik skłonności do dokonywania poważnych wydatków (1Q 2016)

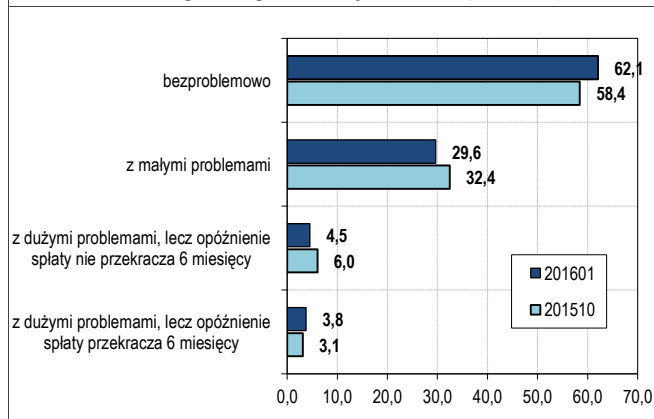
Przyspieszenie wzrostu gospodarczego przekłada się na wzrost największych wydatków gospodarstw domowych, tj. zakup samochodu i zakup mieszkania. W obu tych obszarach prognozy gospodarstw domowych są lepsze niż przed kwartałem, a także powyżej średniookresowych średnich. Bardzo nieznacznie pogorszyły się prognozy dotyczące zakupu dóbr trwałych, jednak w średnim okresie widoczny jest wzrost skłonności do dokonywania zakupów dóbr trwałych. W obszarze remontu, który jest najczęściej deklarowanym poważnym wydatkiem gospodarstw domowych, również obserwowane są pozytywne tendencje. Obecnie obserwowana skłonność do przeprowadzenia remontu jest na najwyższym poziomie od 2013 roku. W przypadku finansowania poważnych wydatków skłonność gospodarstw domowych do sięgania po kredyt utrzymuje się na niskim poziomie. Optymistycznym sygnałem jest jedynie zahamowanie dalszych spadków.

Ocena przebiegu obsługi zobowiązań w świetle relacji polskich gospodarstw domowych (dotyczy to nie tylko kredytu) poprawiała się w ostatnim kwartale. Po raz drugi z rzędu znacząco zwiększyła się dominująca grupa gospodarstw domowych obsługujących zobowiązania bezproblemowo (z 58,4% do 62,1%). Obecnie obserwowany odsetek gospodarstw domowych deklarujących bezproblemową obsługę zobowiązań jest najwyższy w historii badania. Jednocześnie

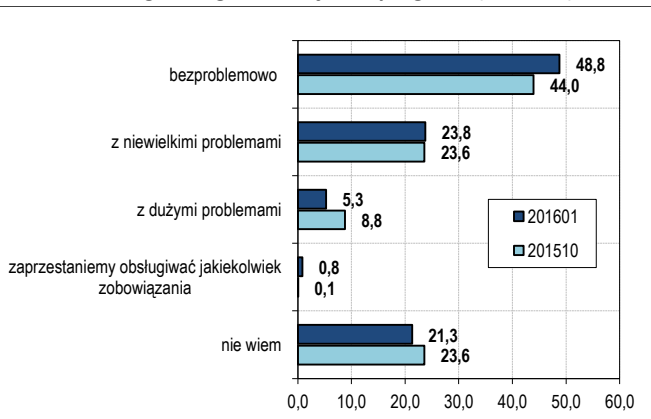
spadł udział gospodarstw deklarujących duże problemy z obsługą zobowiązań (spadek z 9,1% do 8,3%). Odsetek gospodarstw domowych deklarujących duże problemy z obsługą jest najniższy od 2013 roku. Dobrym sygnałem dla rynku może być spadek udziału gospodarstw domowych z dużymi problemami w obsłudze zobowiązań, gdyż ta grupa gospodarstw stanowi największe niebezpieczeństwo dla sektora finansowego.

Sytuacja w obszarze przyszłej obsługi zobowiązań również znacząco poprawiła się względem poprzedniego kwartału. W tej grupie również znacząco wzrósł udział gospodarstw domowych przewidujących bezproblemową obsługę swoich zobowiązań. Spodziewa się jej obecnie 48,8% badanych. Już w poprzednim kwartale odsetek ten był bardzo wysoki (44%), obecnie jest on jednak, podobnie jak w przypadku pytania diagnostycznego, na najwyższym poziomie w historii badania. Pozytywnym sygnałem jest też zmniejszenie skumulowanego odsetka gospodarstw domowych, które spodziewają się w nadchodzących 12 miesiącach dużych problemów z obsługą zobowiązań lub całkowitego zatrzymania spłat (spadek z 8,9% do 6,1%). Maleje też niepewność gospodarstw domowych, o czym świadczy spadek odsetka gospodarstw domowych, które nie wiedzą, w jaki sposób będzie przebiegała obsługa zobowiązań w ich gospodarstwie. Jest ich już tylko 21,3%.

Przebieg obsługi zobowiązań – stan (1Q 2016)

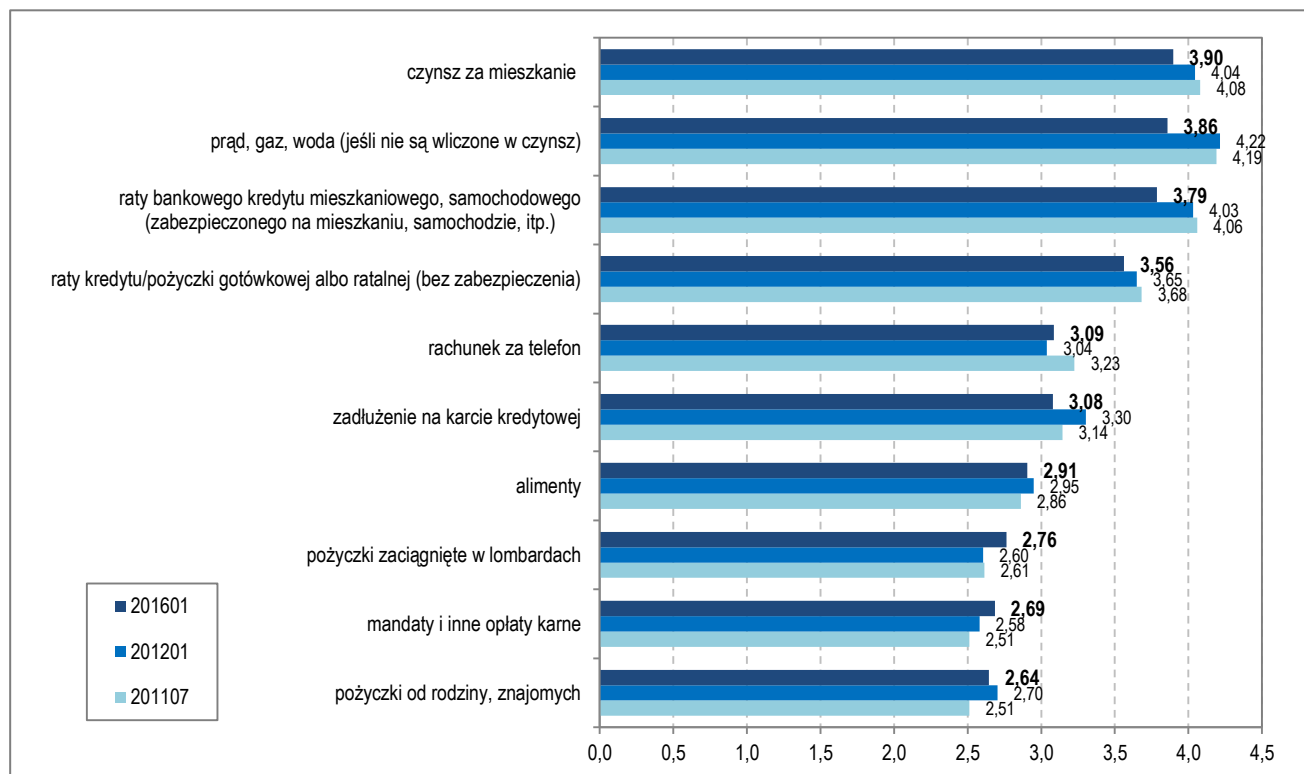
Przebieg obsługi zobowiązań – prognoza (1Q 2016)

PYTANIE SPECJALNE

W przypadku, gdybyście Państwo mieli kłopoty finansowe i trzeba byłoby podjąć decyzję o zaprzestaniu wywiązywania się z niektórych zobowiązań, to jak wysoki priorytet przypisałibyście Państwo poszczególnym grupom zobowiązań:

1) bardzo niski 2) niski 3) średni 4) wysoki 5) bardzo wysoki

W bieżącej edycji badania zadano respondentom pytanie dotyczące priorytetów płatności różnych zobowiązań finansowych w reakcji na hipotetyczne pogorszenie się sytuacji finansowej. Pytanie w takiej formule zostało zadane po raz trzeci.

Zgodnie z oczekiwaniami, najwyższy priorytet związany jest z opłatami za mieszkanie (czynsz, a także gaz, prąd i woda). Przeciętny priorytet dla tych grup zobowiązań jest ustawiony na poziomie nieznacznie niższym niż wysokim (ocena 3,9 dla czynszu i 3,86 dla płatności za prąd, gaz i wodę). Nieznacznie niższy priorytet (ocena 3,79) dotyczy kredytów bankowych zabezpieczonych, co jest związane z naturalną obawą gospodarstw domowych, iż w przypadku braku regulowania zobowiązań mogą one utracić przedmiot zabezpieczenia. Zdecydowanie spada priorytet płatności dla kolejnej grupy zobowiązań – kredytów niezabezpieczonych. Przeciętna ocena jest o ponad 0,2 punktu niższa niż w przypadku kredytów zabezpieczonych, co oznacza, że spłaty tego typu zobowiązań wiążą się jedynie ze średnio-wysokim priorytetem. Piąte i szóste miejsce w grupie priorytetów płatności polskich gospodarstw domowych zajmują rachunek za telefon i spłata karty kredytowej. Ocena wynosi odpowiednio 3,09 i 3,08, co wskazuje na średni priorytet płatności. Niższy priorytet płatności dla zobowiązań wynikających z długów na karcie kredytowej wynika z możliwości rozłożenia spłat na raty. Wystawcy kart kredytowych wręcz zachęcają gospodarstwa domowe do dokonywania jedynie mini-

malnej spłaty. Poniżej „średniego” (ocena 2,91) kształtuje się priorytet płatności należności z tytułu alimentów. Najniższe priorytety płatności mają zaś pożyczki w lombardach, zobowiązania wynikające z mandatów i opłat karnych, a także pożyczki od rodziny. Najniższy priorytet zobowiązań wynikających z zobowiązań wobec rodziny wynika z niesformalizowanego charakteru tych zobowiązań. W przypadku mandatów i innych opłat karnych obserwowany jest nieznaczny wzrost ważności w ostatnim okresie, co świadczy o poprawie świadomości obywatelskiej. W przypadku większości pozostałych płatności obserwowana jest negatywna tendencja wskazująca na spadek moralności płatniczej. Dane zagregowane nie potwierdzają jednak tych tendencji, co może oznaczać, że wzrost dochodów przekłada się na mniejsze problemy z regulowaniem zobowiązań i tym samym gospodarstwa przywiązują do tego po prostu mniejszą wagę.

Taki układ priorytetów płatności potwierdza, że gospodarstwa domowe w pierwszej kolejności dokonują płatności, które bezpośrednio przekładają się na stopę życiową jego członków – brak regulowania rachunków może się skończyć wyłączeniem prądu, a brak spłaty kredytu hipotecznego wiązać się może z eksmisją. Niestety, płatności takie jak alimenty i mandaty, znajdują się na końcu listy, co wciąż wskazuje na bardzo ograniczoną wiarę gospodarstw domowych w skuteczność instytucji państwa.